СГНС
Градски
архив
ф.
оп.
№ 780

А. първа буква въ азбуката и първа отъ гласнитѣ. ~~А, особно ~~ ~~а, майко.~~ Сѫщата която и въ старата азбука. ~~Изговаря~~ ~~се и тогава да~~ се изговаряла както и сега, макаръ че не е винаги отъ край назадъ чисто и ясно а, твърдо и упакотено: абълка — ябълка, аловъ — яловъ, ама — ~~яма~~, айце — яйце. — размѣнявало се е по нѣкога съ гласовете о, е, ~~и~~, както алтаръ — олтаръ, аблакъ — облакъ, агавие — огавие; алънъ — еленъ, ~~[illegible]~~ прибавяло се е понѣкога безъ нужда въ начяло на нѣкои думи, които започватъ отъ съгласна буква ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~: ициганинъ — циганинъ, азамыслень — замысленъ, астрвчий — стрвчий или щрвчий. Често се е тъкмо и размѣтвало, като ладия — алдия. За всичко това в. Микл.

Въ днешний языкъ а-то играе почти сѫщата роля, само че въ по-голѣмъ размѣръ; то се пише и изговаря ~~[illegible]~~ като чисто и отворено а: адъ, бащ, плачъ, стадо; но по често тъмно и затворено: вода, ~~[illegible]~~ губа, бълха, сѫхна. — Замѣнява понѣкога я, ѫ, ъ, ~~[illegible]~~ и по често вѣрно или като ясно или като тъмно а. напр. каща (кѫща), патъ (пѫть), масъ (мясо), скапо (скѫпо) ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ вода та (водата, водуту), жената (жената, грехута), сънъ (сонъ и сънъ) тъга (лъга, лъжъ). Често се умекчава на я, ~~[illegible]~~ кратки слѣдъ нѣкои букви: абълка, ябълка, агне, ягне, ездника, ~~[illegible]~~ превръща се на е ~~[illegible]~~: агне, ягне, егне, (Котр.) съ юаъ, я, езъ, е (Чеп.) айце, яйце, ейце, ице. (Ст. Загр.).

А, като сама буква въ старыя языкъ, служила повече като съюзъ, но срѣща се и като ~~[illegible]~~ междуметие ~~[illegible]~~ като нарѣчие ~~[illegible]~~, писана отдѣлно или слѣпено съ други думи и частици. По отпущане то на нѣкои букви отъ предлози, тя нѣкои се сливаше ~~[illegible]~~ ли же ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, тъй по нѣкога начинява самобата и на предлогъ, но това не е вѣрно.

I. като съюзъ ся употрѣбява когато е нужда да ся искаже противоположно мнѣние, разлика нѣкаква или несъгласие, а) при противно мнѣние, въ друго желание или исключение. Азъ ще спамя, а ты седни. Тъ не я, а не той. На сито куче ведрината кажа — ва облачно. М. 13. Азъ ще легна подъ горы, а ты ся къща за ключъ. Д. 35. ~~[illegible]~~. Сяка си даде, златньо гердане, а я си вадохъ златната гривна. Д. 37. Мама тебе учеше, а ти мама не слушаше Д. 25. ~~[illegible]~~ б) при разлика правяще какво по (нъ, най), ама, ~~ама~~. Биволицата е черна, а бѣло млѣко дава. Пос. ~~[illegible]~~ ~~М. В. 233.~~ в) при запитване, вм. ами: а ти? а тоза? г) при събиране и изброяване вм. и. Иванъ а Пена. Дѣдо а Петъ. д) вмѣсто, щомъ, ~~тъ~~, ~~[illegible]~~ янина майка, колко се напи студена вода, а ни са напи, и душа даде. е) вмѣсто освѣнъ, безъ: тая мургава стопана, не е друга а чорна.

Отъ сега точно опредѣлено ~~[illegible]~~ по кога ~~[illegible]~~ кога не разгие, мѣсеца рано нѣчего или нѣма ~~[illegible]~~ като чисто и ясно а, ~~[illegible]~~ като тъмно и затворено или ~~[illegible]~~ като голо или като твърдо или като

вм. е и и. агуменъ игуменъ

Твърдо размѣнявайки по нѣкога ~~[illegible]~~ е и я: цвѣтъ, цвъти, цѣлувамъ цалувамъ, цѣдадимъ, цѣнявамъ, ~~[illegible]~~ ~~съ~~ ~~[illegible]~~ яцѣне, цѣна, цане, укапамя, тя ся. — на таса.

Какво въ начялото на думытѣ, тъй и въ ~~[illegible]~~ нишкя, майка, майка, механа, михана. А на мѣстото на я.

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Въ стихосложение, по нужда като всяка гласна като дойде ~~[illegible]~~ подиръ друга гласна ~~[illegible]~~ а въ отпуща се по слѣдно изговаря ~~[illegible]~~ не е живый изговоръ, ся представлява, скратява и изговаря като й (~~[illegible]~~) получила слогъ и съставя съ предидущата нли послѣдната буква единъ слогъ, както Авраамъ евраинъ. Какаина Кака, дѣдо — адинъ, ~~[illegible]~~ (срички) като дѣдо йвазъ) бабадамуа (~~[illegible]~~ 4 срички) ~~[illegible]~~ при повторяване и въ други тѣ. ✝ Едень Ана свѣти Илия, а друго свѣтъ Никола. М. 49. Синко мой либе съблѣкла, а зелено му облѣкла. М. 60. тая ~~[illegible]~~ дома да донесе, а я се панть отъ тѣхъ. ~~[illegible]~~ пръска драма ли стровода, а сто драми чисти, и по. М. 49. ✝